

վէ պունա պունանդ աստա պարգ
աւրամազ Լաֆընը թախտիս իտե
լէր, պարզարը տա տախիլի պիր
զայլէ արաքնտա էճնէպի ին սէֆեր
աչմայը միւմբինսիկ կէօրիւրէր : Պա
գարմ վուգուաթ հանկրալը թաա
սիգ իտեճէք շու գատար քի, պու
հալ մէյաանտա տուրուգճա, ճէնկ
գօրգուտու տախի հիչ պիր վագըթ
Լուրգատան մահվ վէ գայիլ օլամայա
ճագ տըր :

— Պրանտատ հէր քէստտ իշճի
վէ ամէլէ կիրուհինտէն զուհուր իթ
տիլնտէն, եախտ պէյլէ տէյիլ Լ
սէ պիրէ պաշգա թէրաֆտան զու
հուր իտէն հէր քէստտն ամիլ վէ
այաթը ամէլէ կիրուհի օլտուղուն
տան պիր թագըմ գանը ինթիլա
լարտան սօղրա, ամէլէ կիրուհի մախ
սուսէն բօլիս նէգարէթի ալթընա
վէրիկայ, քէնտիլէրինէ պաշգաճա
տըգգաթ օլունուրուտ : Պու
տըգգաթ ամէլէ կիրուհին
սէրպէսթիլէթինի էլինտէն ալըպ,
պուշլար տտէթա պիր եէսիր կիպի
խալէր, շէյլէ քի, պիր ֆապրիգա
թօրուն իլնի օլմաթըճա պիր ֆապ
րիգատան չըգամալար, բօլիսն իշ
նի օլմաթըճա պիր եէրէ կիտէմէդ
լէր, վէ գուսուրուտ հաքէզա, պիր
տէ պիւթին Պրանտատ քիմէնին
գօյտունտա նէ բատաթըմ վէ նէ տէ
պաշգա պիր ճինս թէգըրիէ պուրուն
մաաթը հալտէ, ամէլէլէրին գօյնուն
տա Լ իլրէ նամը իլէ պիր տէֆթէր
պուրունաճագտը, քի հէր հարէքէթ
լէրի օ տէֆթէրէ գայտ օլուպ, բօ
լիս մաքիթէթի իլէ մէօհիւրէնիտիս :
Պիր ամէլէնին գօյնունտա Լ իլրէ պու
րունտաթը իլին, անինտէ մահպէս
ճէգաթընտա միւսթմահագ օլունու
պու ճիհէթիլ ամէլէ տէմէք պայա
ղըճա պիր գապահաթը տէմէք իտի :
Չիւքի նէրէյէ կիթէլէր քէնտիլէ
րինտէն Լ իլրէ սօրունաճագտը, անտէ
քի, նէ գէնաթտան օլունուգալը, գ
աշ ֆապրիգայ կիրիպ չըգաթըլա
ր, օ գաշ տէֆա գապիթ հուղուրուն
չըգաթըլար, գաշ տէֆա ճէգա կէօր
տիւրէրի հէպ եապըլ իտի : Իմէրա
թոր հաղթէթիլ, պու տէֆա պիւ
թին ամէլէլէրտէն պու Լ իլրէյի աֆ
իտիւպ, անպէր տէ պուրունտա սօղրա
սայրը Պրանտաթը կիպի սէրպէսթ
օլուն, քէնտիլէրինտէն պէյլէ Լ իլրէ
միլրէ թէսթիլէ ֆիլան սօրունայա
ճագըճ : Լաքին պիր Պրանտաթ, օ
պիր Պրանտաթ սօրուն քի, իմէրա
թոր նիլին պու էյլիլ ամէլէլէրէ իթ
տի, օ պիր անինտէ շու ճէլաթը
վէրէճէք, ինթիլապ վագըթըլար
եաղըն տըր, վէ հիւքիւմտար թէ
րաֆրա գուրա գաղանաթ իլինա ա
մէլէլէ պու լուճֆ օլունտու քի պիւ
թին Պրանտատ ալթը միլինտան
գիտտէ պիր կիրուհի տուր : Վ իլ
լաթիլ օլէ տէյիլ Վ իլ Լ գօյնինիւ
սիթ շիւնքի պէյլէ պիր էյլիլ հիւք
տար օլան ահալի քէնտի ամէլէսին
եաթաթըլար, հիւքտար օլմայան իմ
քէրաթըր եաթա պիլիս :

— Պու սէնէ սօղրաթընտա տգտ օ
լունաճագ մէճիլիս ումուճիլ րու
հանիտէ, Պրանտա քիլիտէսի սէր
պէսթիլէթիլ իւղէրինէ հիչ պիր
լագըրտը օլունտաթ իլին Բօմա իլէ
Պրանտա պէյլինտէ պիր մուգալէլէ
օլունպ, էյլիլ տէ գարաթալըճ տըր
տէյի հէմէն հէր զաղէթալէրտէ եա
ղըլ իտէ տէ, մէմուլ իթմէյիլ քի,
էյլիլ պիր ումուլի մէճիլա պէյլէ
պիր հուստուտ ալթընա կիրսին, պաշ
գա տըր պու նաղըք մատտէյէ աթը
մէճիլին տախի տօգուլունագ իտէ
մէտիլ հալտէ, շիւնքի մէմուլ իթ
մէյիլ քի, պէյլէ պիր ումուլի մէճ
լիտէ, շու եա պու սիւրէթտէ հիւք
իտէճէք պիր գուտրէթ պուլունտուն
տիւնեատա :

Բարիս սէրփիգոփոտունուն գար
տիւնալ օլմաթը իմէրաթըր թարա
ֆրնտան մաթըլուպ օլունուպ պու
անէտէք Բարա թէրաֆրնտան տախի

մուխալիֆէթ օլունուգաթա իտէ տէ
նիհայէթ բէք չօգ միւգաթըլաթտէն
սօղրա պու մատտէյէ տէ պիր նէթի
ճէ վէրիկայ, սէրփիգոփոտուն միւ
շարալէյ Վօնիլիէօր Տարտունտն
գարտիլալը բէք եաղըն տըր տէ
նիր :

Լաթըրիս իլէ Իթալիս տէվէթ
լէրի, պու էսնտտէ հապալ էլ իճապ
պիր պիլրէրի իլէ պարըլմայա մէճ
պուր օլան իլիէ էսիլ տիւճման հիլէ
թիլտէ պուլունուպ, պիր պիլրէրինէ
էլ ուգաթմագտա իտէլէր տէ, պու
պարըլ աթը գալպտէն նէլաթ իթմիլ
օլմայըպ, գէմանէ բօլիթիգաթը իճա
պրնտան օլունուգաթտան, էրպապը բօ
լիթիգա թէրաֆրնտան պունա չօգ
լուգ էհէմիլէթ վէրիլմէմէքտէ
տիր :

ՍԵՐԱՊ ԱՊԱՐԱՐ

Սուախիտաթէն գատէհ իլինտէ
պիր ֆուրթունա կիպի, պու աաա
լարա պիր սէչ չըգաթըլարընտան
պէր վէճէլ ամիլ թաֆիլաթընա
միւսարաթ իտէրիլ :

Սալիւմ տիր քի, Չանագ գալէ
սինտէն Լ գալէնիլ չըգաթըլար կիպի
Բատա վէ Կիրիտէ գատար պիր թա
գըմ աաաթըր վար տըր քի, ումուլ
Լաթըրէլ թէսթիլ օլունուր իտէ տէ,
պունըրն պիր գըսը, եանի Բուճ
էլի թէրաֆրնա տիւշէնիլ վէ Լու
նան հիւքիւմէթի էլինտէ պուլու
նանըրա Սիլաթա աաաթըր, վէ Լ
նաաթըլ թէրաֆրնա տիւշէն վէ Օա
մանը իտարէսինտէ պուլունանըրա
Սօրաթա աաաթըր իմիլ վէրիլմէմէք
տիր :

Սօրաթա տէնիլէն աաաթըր շու օն
իւչ աաաթան միւրէք բէպ տիր : Եա
նի, Ե իմի, Խալիլ, Բօմաթալիս,
Սաթըրաթ, Սաթըրէյ, Գալիւմ
նա, Լ էմի, Լ էրիս, Բաթմա,
Կիսիթ, Բիւղըրի, Թաշօղ, վէ Կի
խարի, Պունըրն ճիւմէսինտէ եիւղ
պին գատար նուֆուն տաթին օլուպ,
հէմէն հէպիլ Բուճ միլլէթիլտէն
տիր, Պու աաաթըր էքսէրիս թալըր
գալաթը վէ սուսուղ օլունուրտան,
գրաթթըրը հէմէն հիչ եօգ կիպի
տիր, էն պէյլիւք թիճարէթիլի,
էմիլիլիլ վէ պաշըճա սիւնիլէրի
վէ վէ օլ ճիհէթիլ տալըլըճ օլուպ
օլունու գաթ պունտան պիր թալիլ Լ
տէ պիլրէր :

Տէփիլթը Լ իլէ, էօթէտէն պէ
րու պէշ օն փաաթալըք միւրէք
մալիք օլունուգաթտան, պու մագուլէ
ֆէնա տէնիլէր տարաթընտ սէրմէ
գայա բարալարընա չօլուգ էհէմ
միլլէթ վէրիլիլ, ֆագաթմ պունը
րն էքսէրիլտէն մէճուր վէ կիւ
ղէլ իմանըր օլունուգաթտան, տէվ
լէթէ թալի օլունուգաթընա պիր իւ
պաթ օլմագ իւղը, պունըրտան
մագթըմ վէ քիւլիւք պիր վէրիլ ա
լըպ, պունըր տա էվիլլէրի գաթ
տան բաշալարըն պիրէր գալիլաթը
վէ սօղրաթան միւտիր իմիլտէ պի
րէր մէմուր կիտէր թահիլ իտէր վէ
ալըր կէլիլ իտի : Վ է իտարէի տախի
լիւլէրէ Տէմաթ թալիլ օլունան
չօրպաթըրըն էլինտէ իտի :

Լաքին պու չօրպաթըր, էքսէ
րիս ահալի վէ ֆուգարայա գաթ
տար վէ գուլուքէր քիմէլէր օլ
տուղունտան մատաթ, մաախիսթըն
վիլլէթիլ թէշքիլ օլունուպ, Վ
տէնիլ աաաթըր տախի պիր վիլլէթ
թը մախտուլ օլունուգաթտան, վիլլ
լէթ նիգամըն պուրաթարա տա
խի իճարաթ շիւպէսիլ լագըմէտէն
իտի :

Վ է լաքին նէ տիր պու վիլլէթ
նիգամըն էսաթը, պաշգա պիր շէյ
տէյիլ իլա ահալի վէ ֆուգարայ
պու մագուլէ գաթտար չօրպաթը
վէ վիճուհարըն գուլունտան գուրթա
րըպ, ահալի թէրաֆրնտան միւրէթ
իւպ, վէ տէվէթ թէրաֆրնտան
մաաաթըմ մէճիլիլ իտարէսին
իհալէ իթմէք :

Լաթի պու Սօրաթա աաաթըրըն
տախի, պու գուլունտա գուրթաթմագ
վէ պիր տէ քէնաֆֆէյի մէմալիլի
Շահանէ միւրիլի, հուգուգ մու
սալաթըր ֆէրայիլ մաաալաթ իլէ
թէրֆիլ իթմէք իւղը, կէսիլիլ վէ րու
սումաթ ճիհէթիլ իլէ պու աաաթ
ըր տախի սայր վիլլէթիլ թաթ
պիլ իթմէք իւղը, կէսիլիլ վէ
րուսումաթ իտարէլէրի տախի ի
տաա գըլընաճագտը :

Ղէհալէթ օլան եէրտէ, էսիլ
ֆէնա պիր հալ, եէնի էյի պիր հա
լէ թէպտիլ իթմէք, միւշքիլաթը ա
ղիմէտէն օլունուգաթ միւրիլի, պու
Սօրաթա աաաթըր տախի վիլլէթ
ուսուլինտէն քէնտիլէրինտէ տէ իսա
պէթ իտէճէք ըսալաթ վէ մուհաս
սէնաթը ֆէհմ իտէմէյիլ, գաթը
կէլլէյէ գալըրտըր, վէ օ արաթ
Վիրիտ զայլէսի զուհուր իթմիլինտէն
պունըրա պագըլաթըպ, էլիլալ
թու հաղիհի պու գալէ տախի սայլիլ
մաալաթիլ իթմէք, հաղէթը
Փաաթիլաթի հուսուլ բէգըր օլուն
ուստան, մէգըր Սօրաթա աաաթ
լարընտա տախի վիլլէթ ուսուլինտէն
սէրիլան իճարաթ Ղէհալիլի Պահըր
Վէֆիտ փալիս Լ ճէպտ բաշա հաղ
րէթիլէրինէ էմիլ իւ ֆէրման պուլու
լուպ, մայէթիլինտէ պիր իլի ուֆագ
վաթօր վէ պիր գաշ էիւղ թիւֆէն
ըր տախի վէրիլմէք իտի :

Բաշաթը միւշարալէյ պու ուսու
լու իալիլիլ թէմ մուլ վիլլէթիլ գա
պուլ իտէն աաաթըր թալթիլ վէ
իթմէյէկէրի տախի պաղը մէրթէպէ
շիտտէթ ինթիլալի իլէ տախի մէճ
պուր իթմէքտէ օլուն : Սօրաթը
լար կէյա քէնտիլէրինտէ պիր պէյլիւք
գուլ օլունուր կիպի, Պրանտաթա վէ
քիլլէր կէօնտէրիլ, շիքէպէթէ գը
լաթ իթմիլլէր, վէ օրաթա եիւղ
պուլմայըպ, վէ իտարիլիլ նաղըր
միւսիլ Լ ալալէթ թէրաֆրնտան գա
պուլ օլմագաթըրընտան, Ինիլ
թէրաթա կէպիլլէրի ինթիլալիլ իտէ
տէ օրաթա հիչ տիլնէնիլմէճէրիլ
տախի միւսթէպան տըր :

Սօրաթա ահալիլինտէն պու նապէ
ճա հաղէթէթինի թապիլ իտիւպ,
տտէթա պիր նանթէօլիլ ատտ իւ
տէճէլիլալ ալիլէրտա տըր : Լաքին
պունուն իլէ պէրապէր պիլիլ միւլ
քիլէ քիւլիւք մէմուրաթըն էքսէրի
սինտէ տէ պէյլիւք գուսուրաթ օլ
տուղունտա, վէ իալըն կէօլիլիւ
գօրգու թմուլ օլունուգաթընը ինքեաթ
վէ սէթ իտէճիլ, Պուրաթա վիւ
քիլա գաշվէ օճաթըրըն ալաթ իւ
լէ սիւրթիլալ, էլ պաթ էօթէք կի
պի թէվաղիլէրտէն սօղրա պիր քիւ
լիւք մէմուրէթիլ մալիք օլունէրին
էքսէրիլի կիթիլլէրի եէրտէ պիրէր
ալան քէսիլիլ, էէտէլլէրինտէ պու
լունան թալիլաթը աալիլէ մուգա
լիլ հաղէթէթիլտէն պուլունտուգ
լարը տա միւթէաթտիս շիքէպէթ
լէրտէն միւսթէպան տըր :

Լաքին պու տա պիր մաալաթ
գուսուր օլունպ, օ մագուլէ էհիլ էր
պապտան օլմայան միւլլէլէ մէմուր
լարըն հէր կիւլէ էլիլ էլիլ էլիլմէքտէ,
վէ ֆէնալէրին եէրինէ էլիլիլ կէօնտէ
րիլմէքտէ օլունուգաթտան, աղ վագըթ
գաթընտա վիլլէթ ուսուլինտէն հէր
էէրտէ վէ տախի Սօրաթա աաաթ
լարտա ճէրեանը իլէ մաթըլուպ օլուն
նան մուհասսէնաթը աալտէ քէմաթը
իլէ հաթը օլաթագ, շիքէպէթէ մու
ճիլ հիչ պիր շէյ գալմայաթագ, մա
մալլէթիլ մէմալիլէ միւրիլիլ օլա
ճաթը ինայէթը Պարիտէն մէմուլ
տուր :

ՁԵՐԶԼԵ ՊԵՄԻԼԵՐ

Կիլիլ Սէմաթաթա պալիլ :

1854 տէ տուէլը միւլթէֆիլի
օլունուրը, գուլլէթը տոնանա
լարը մաալլէնէթիլ իլէ Վէփաթթօլ

շէհրի վէ գալէսինի գալթ իտէճէք
լէր իտի : Պաշգա պիր տոնանա տա
խի Պալթիլ տէնիլինտէն կիտիլ,
Բուսա փալթալիլ Բէթապուր
կուն քիլիլիլ օլան Վրօնշթաթը մու
հասէրէ իտէրէք, Բուսա իմէրա
թորունտ քէնտի փալթալիլինտէ տի
վարաթ էօնիլտէ Ինիլիլ վէ Պրան
տըպ տէվէթիլինտէ մաաաթագ
մաթըլալէրինտէ գապուլէ մէճպուր
իտէճէք իտի :

Լաքին Վէփաթթօլ իմանը գուս
րէթիլ թօփար իլէ չափրաթմաթա
տոնանալը գալէլէր իլէ մահֆուգ ի
տի, վէ կէպիլինտէ էյլիլ մաաաթա
ալթար վար ըսը քի, պիլիլ գաթագ
լար վէ իւչ անպարըլար անէրի եէ
նէմէյիլ, գալէլէրտէն երաթըրմ կի
պի ալթըրան կիւլլէրէն հէտէֆ օլա
ճագաթը ըսը : Տիլէր թէրաֆրան
Վրօնշթաթը գալէլէրի տախի, օ վա
գըթիլ տոնանալարա օլուն թօփ
գուլլէթիլ իլէ ալթըրալ շէյլէր իտի
Նիհայէթ Վրըմ ճէնիլինտէ իթմէք
սի շու գալլէլիլ իսպաթ իթմիլ քի,
պէրիլէն աթըրինտէ շէճաթընա
մաալթագ վէ պիլ ֆիլիլ պիր տոնան
մա մաալլէնէթիլ տախի լագըմ կէ
մէք իտի : Լաքին օ վագըթըր օ
մանտանըր պու աղըրտա օլմայըպ,
քէնտիլէրինտէ մաալթագ պիր տօ
նանա մաալլէնէթիլ միւսթաճ
կէօրիլլէր իտի : Լաթի պու հալտէն
հալաճա շու մէնէլլիլ էստիլէ գու
հուր իթմիլ, ալթըրալ գանի օլունան
գալէլէրի տէնիլտէն վուրմագ վէ
ալմագ, 1854, հոկտեմբերին 7 սին
տէ պաշու պաշուա իճար օլունան
պիր թօփ մաաթալէսինտէ, անտէ
քի Վէփաթթօլ գալէլէրինտէ տի
վարաթը անճագ պիր թըրաթանը
գաթագ զէտէլլէրինտէ, պու մէն
լէն հալլինտէ էլէտուր ինթիլալ ճա
սըլ իթմիլ : Լաքին պու մէնէլլէ հաա
տըր զաթիլտէ, մաալթաթ պիր մէնէ
լէ իտի : Պիր ճէնիլ էլիլիլ պիր գալէ
տէ պիր շէհրիլ տախի լագըմ էօնիլ
տէ ապաթա իթմիլտէ, գօրգաճաթը
շէյ եալըրը տիւշէն կիլլէրինտէն
տէլլինտէն տէյիլ տիր, իլա մու
հասէրէ օլունան գալէլէրտէն ալթըր
գըլլէր կիւլլէլ, բաթըլյան իտու
պարաթը օլա իտի : Լաքին էճաթը
ճաթիլ իլէ օլուն ճինս ճինս կիւլլէր
տէն տիր քի, գարաթա թէպարիլի
գօլաթ տըր : Լաթի մէնէլլինտէ հալլին
մէտար օլաճագ իլ քի իլ, պունճա
գուլլէլիլ թախիլիլէն գաթը գօյա
ճագ կէմիլլէրինտէ օլունուգաթի
լիլ օլան մահալլէրինտէ, պու ճինս
կիւլլէրտէն մաաաթագ իթմէք օլ
մալթըր :

Վ ալթըր իլէ պու մաաաթաթը
հաթը իթմէք իւղը աղ թէճըլալէ
լէր օլմաթը, 1782 տէ, Ղէպէլաթ
թարըն մաաաթալէսինտէ, Պրան
տըպըր սուտա կէգէր թօփ թապէա
լարը եաթըլար քի ճէնէրալ Տարա
նուն իճարաթ օլունպ, պունըր գաթը
եաթիլտէլէրտէն չաթմա պիր նէվի
սալ օլունպ, եանըրընա տախի տիւգ
վէ գաթըն մէճ տիրէլլէր գաթը, վէ
պունըրն էրիլլէր իլէ պիր նէվի
չաթըլար տախի վար ըսը, քի օ վա
գըթ գուլլանըրն իլի սօրու կիւլլէ
րէրտէն կէրիլ կիպի մաաաթագ օ
լապիլլիլլէր իտի : Վ ալաթ օ վագըթ
լար գըլլէր կիւլլէր տախի վար ը
տը, լաքին ապալարըն տալաթըրըլ
օլ վէճէլ հէր եէրտէն տու չըգա
րագ, պունըրտան տա մաաաթագ
օլաճագաթը ըսը : Լաքին եա պու
թէպարիլլէրինտէ քիլլէլ իթմէք սի,
եա ապալարըն ֆէնա եաթըրմը օլուն
սը, սէպէլ հէր հանըրը իտէ տէ,
հագգ պու քի, ճէնէրալ Տարաթուն
եաթըրմը օլունուգաթ պու սալար,
Ղէպէլաթթարըն էօնիլտէն հէպ եան
տըրալ վէ թէլէֆ օլունուր :

Վրաթ Բէթան, Վրաթիլ ճէպի
իլիլ պիլլիլ իմիլ իլէ պաթըրաթը
պիլլէր իթմաթա, Ղէպէլաթթար փիլ

